

4. Хуа Ей Юй. О стратегии развития китайского образования // Педагогика. – 2001. – № 4. – С. 106-107.
5. Цзэн Хун. Новейшие методы вокального обучения (Шэн юецзяо тай тэ синь). – Пекин : КМИ, 2003. – 210 с.
6. Цзінь Нань. Вокальна підготовка в Китаї: до проблеми формування творчої індивідуальності співака // Вісник державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. – 3/2008. – К. : Міленіум, 2008. – С. 73-76.

ВЕЙ ЛИМИН. Методика формування вокальної культури майбутнього учителя музики.

В статье рассматриваются основные этапы методики формирования вокальной культуры студентов в процессе их подготовки к педагогической деятельности в школах Украины и Китая.

Ключевые слова: вокальная культура, будущий учитель музыки, поэтапная методика.

VEY LIMIN. Method of forming of vocal culture of future teacher of music .

In the article the basic stages of the methodical providing of forming of vocal culture of students are reflected in the process of their preparation to pedagogical activity in schools of Ukraine and China.

Keywords: vocal culture, the future teacher of music, method.

Вікович Р. І.
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ АУДІЮВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕЛЕНОВИН

У статті описано фази проведення експерименту, визначено цілі експерименту, сформульовано робочі гіпотези, визначено критерії для оцінки рівня сформованості вмінь в аудіюванні та обговоренні АТН. Автором описано хід проведення експериментального навчання, наведено завдання та результати перед- та післяекспериментальних зрізів.

Ключові слова: експеримент, критерії оцінювання, до-, післяекспериментальний зріз.

Англомовні теленовини (АТН) є важливим засобом розвитку іншомовних лінгвістичної та соціокультурної компетенцій тих, хто вивчає іноземну. Проте, незважаючи на величезний навчальний потенціал, який закладений в теленовинах, питанню їх використання для навчання іноземної мови присвячена невелика кількість досліджень. Внаслідок цього особливої актуальності набуває створення ефективної системи вправ для навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання АТН. Однак застосування будь-якого допоміжного засобу (особливо такого складного за змістом та лінгвістичними характеристиками) потребує ретельно розробленої методики навчання і чітко спланованого циклу занять.

Перевірку розробленої методики навчання аудіювання АТН ми здійснювали в ході експериментального навчання, яке проводили в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка з лютого по червень 2011 року, базуючись на основних вимогах щодо структури та фаз проведення експерименту (Штульман 1971, Гурвич 1980). Учасниками експерименту стали 39 студентів третього курсу, що навчаються за спеціальністю “Переклад” (англійська та німецька мови; англійська та іспанська мови), які склали три експериментальні групи – ЕГ1 – 13 осіб, ЕГ2 – 13 осіб та ЕГ3 – 13 осіб.

На етапі організації експерименту ми сформулювали дві гіпотези. *Перша (основна) гіпотеза* полягала в тому, що досягти високого рівня студентами в аудіюванні АТН можливо за умови відбору тих відеосюжетів, які відповідають визначеним нами критеріям та використання спеціально розробленої системи вправ, що включає вправи на розвиток метадискурсивних умінь та з урахуванням поетапної організації навчання аудіювання та обговорення АТН; *друга (додаткова) гіпотеза* полягала в тому, що англійськомовні новини, пред’явлені у відеозаписі, є ефективною основою для навчання обговорення отриманої з відеосюжету інформації на післятекстовому етапі навчання аудіювання АТН.

Сформульовані гіпотези перевірялися в ході *основного природного експерименту*, який проводився в зазначених групах. Метою експерименту було перевірити ефективність розробленої методики навчання студентів аудіювання та обговорення АТН, зокрема, доцільність та адекватність використання розробленої системи вправ, визначити раціональну послідовність роботи з АТН, а також порівняти різні варіанти методики навчання аудіювання та обговорення АТН. На основі визначеної мети експерименту та за кількістю варіантів вирішення проблеми ми обрали вертикально-горизонтальний експеримент. Його *вертикальний* характер дає змогу зробити висновок про загальну ефективність розробленої системи вправ для навчання аудіювання та обговорення АТН. *Горизонтальний* характер експерименту дав змогу перевірити:

– ефективність двох варіантів методики навчання аудіювання АТН, *варійованою умовою* виступали різні групи вправ на формування і розвиток умінь студентів розуміти АТН: групи вправ на формування і розвиток метадискурсивних умінь;

– ефективність двох варіантів методики навчання обговорення одержаної з відеосюжету інформації, *варійованою умовою* виступали різні ступені навчання аудіювання АТН: початковий і середній.

Неварійованими змінними величинами експерименту є: тривалість

експериментального навчання, експериментатор, кількість студентів у групі, використання однакових АТН, завдання перед-, післяекспериментальних зрізів та експериментального навчання, критерії оцінювання рівня сформованості знань, навичок і умінь в аудіюванні АТН.

Таким чином ми мали три варіанти навчання студентів аудіювання АТН:

– **варіант А** (в ЕГ-1): 1) на дотекстовому і текстовому етапах студенти виконували додаткові групи вправ на формування і розвиток метадискурсивних умінь; 2) навчання обговорення одержаної з відеосюжету інформації розпочиналося з початкового ступеню навчання аудіювання АТН;

– **варіант Б** (в ЕГ-2): 1) на дотекстовому і текстовому етапах студенти виконували додаткові групи вправ на формування і розвиток метадискурсивних умінь; 2) навчання обговорення одержаної з відеосюжету інформації розпочиналося з середнього ступеню навчання аудіювання АТН;

– **варіант В** (в ЕГ-3): 1) студентам не пропонувалися окремі групи вправ на формування та розвиток метадискурсивних умінь; 2) навчання обговорення одержаної з відеосюжету інформації розпочиналося з середнього ступеню навчання аудіювання АТН.

Проведенню експериментального навчання передувало передекспериментальний зріз, метою якого було визначити початковий рівень сформованості *вмінь в аудіюванні АТН (розуміти загальний, основний зміст повідомлення (включаючи деталі) та вилучати специфічну інформацію)* [3; 7; 11], а також вмінь в обговоренні АТН. Для перевірки рівня сформованості вмінь в аудіюванні АТН ми обрали тестовий контроль. Формати тестових завдань для перевірки названих умінь і розподіл балів за ними представлені у таблиці 1. Коефіцієнт навченості ми обчислювали за формулою В. П. Безпалька [1].

Таблиця 1

Формати тестових завдань для перевірки умінь в аудіюванні АТН у перед- та післяекспериментальних зрізах

Уміння в аудіюванні	Формат тестового завдання	К-ть завдань	К-ть балів
<i>Розуміти загальний зміст повідомлення</i>	Спростування/підтвердження тверджень (True/False)	3	15
<i>Розуміти повний зміст повідомлення, включаючи деталі</i>	Короткі відповіді на запитання	3	15
<i>Вилучати специфічну інформацію</i>	Завершення речення	3	6
Загальна к-ть балів			36

Наведемо приклад завдань, що використовувались у перед-експериментальному зрізі.

Watch the first news item and do the following tasks:

1) Mark the statements as true (T) or false (F) according to what you have seen (5 points).

1. The country's public sector institutions are still not working.	
2. Some regions managed to maintain stability.	
3. One of the methods used by the government to deal with protestors was to cut off the key means of communication.	
4. It is hard to estimate the scale of damages but it's going to be huge.	
5. Despite a tough situation in the country, the government managed to keep Egyptian pound rate fixed.	

2) Answer the questions (1–5) below in a maximum of three words (5 points). Write your answers next to the questions:

1.	How long has the unrest been in progress in Egypt?	
2.	How long have the mobile phones and the Internet been shut down?	
3.	How big are the losses caused by the shutdown of mobile phones and the Internet?	
4.	What is the amount of losses in a tourism sector?	
5.	What is the exchange rate of Egyptian pound against the US dollar?	

3) Complete the statement in no more than 10 words (2 points).

The reason for the original protest in Egypt lies in _____.

Після виконання завдань на визначення рівня сформованості вмінь в аудіюванні АТН ми запропонували студентам обрати один із переглянутих інформаційних сюжетів та обговорити його у групах по 5-6 чоловік. Для оцінки рівня сформованості умінь студентів обговорювати отриману з відеосюжету інформацію ми відібрали дев'ять критеріїв, спираючись на наукові дослідження з питання контролю рівня сформованості іншомовних навичок й умінь говоріння [2; 4; 9]. Критерії та розподіл балів за ними представлено у таблиці 2.

Таблиця 2

Розподіл балів за критеріями оцінювання рівня сформованості умінь в обговоренні отриманої з відеосюжету інформації

Критерії	Показники	Максимальна к-ть балів
Змістовність	Відповідність висловлювання змісту відеосюжету	20
Комунікативна достатність	Відповідність висловлювання НКС	10
Зверненість	Наявність у висловлюваннях студентів необхідних засобів міжфразового зв'язку, мовленнєвих формул і кліше при звертанні до співрозмовників, а також використання адекватних паралінгвістичних засобів.	10
Ініціативність	Наявність у висловлюваннях студентів ініціативних реплік	10
Зв'язність	Наявність у студентів умінь зв'язного викладу думок, фактів, подій	10
Повнота	Наявність у висловлюваннях студентів повних, розгорнутих речень	10
Послідовність	Ступінь логічності і послідовності викладу думок	10
Правильність мовлення	Врахування помилок	10
Темп мовлення	Врахування темпу мовлення	10

Наведемо приклад завдання на обговорення, що використовувалось у передекспериментальному зрізі.

Таблиця 3

Середні показники рівня сформованості вмінь в аудіюванні АТН по групах (передекспериментальний зріз)

Індекс групи	Бали за окремі уміння в аудіюванні			Бали за всі уміння	
	Уміння розуміти загальний зміст	Уміння розуміти повний зміст (вилучати деталі)	Уміння вилучати специфічну інформацію	Середній бал по групах	Середній коефіцієнт навченості
ЕГ1	10,1	7,15	2	19,3	0,53
ЕГ2	10,1	7,15	2,2	19,5	0,54
ЕГ 3	8,7	8,3	1,8	19,2	0,53
Максимальні показники	15	15	6	36	1

Let us discuss in small groups the prospects of the Eden project, carried out in the U.K. Say what surprised, shocked or confused you in this news item.

Результати передекспериментального зрізу подані в таблицях 3 і 4.

Таблиця 4

Середні показники рівня сформованості вмінь в обговоренні отриманої з відеосюжету інформації

Індекс групи	Змістовність	Комунікативна достатність	Зверненість	Ініціативність	Послідовність	Зв'язність	Повнота висловлювання	Правильність	Темп мовлення	Середній бал по групах	Середній коефіцієнт n-ті
ЕГ1	13,1	7,2	3	5,3	6,6	4,15	7	7,3	8	61	0,61
ЕГ2	12	7,15	31	5,4	6,6	5,1	6,6	7,2	7,8	60,5	0,60
ЕГ3	12,3	6,5	1,6	6,6	6,6	5	7,2	7	8,15	61,4	0,61
Макс. п -ки	20	10	10	10	10	10	10	10	10	100	1

Отримані коефіцієнти навченості вмінь в аудіюванні 0,53 в **ЕГ1**, 0,54 в **ЕГ2** та 0,53 в **ЕГ3** є невисокими та не досягають мінімально задовільного рівня навченості 0,7 за В. П. Безпальком. Вихідний рівень сформованості вмінь в обговоренні отриманої з відеосюжету інформації також не відповідає мінімально задовільному 0,7. Отримані показники передекспериментального зрізу зумовили проведення експериментального навчання.

Організація навчального процесу проходила наступним чином.

На **початковому** ступені навчання студенти переглядали коротенькі новини каналу Euronews тривалістю до двох хвилин та виконували вправи, розроблені до кожного етапу – дотекстового, текстового та післятекстового. На цьому ж ступені студенти отримували домашнє завдання, спрямоване на засвоєння лексики, притаманної телевізійному новинному дискурсу. Відповідно до мети та наповнення **середнього ступеню** студенти переглядали новини телеканалів BBC із трикомпонентною структурою подачі інформації – анонс – повідомлення – коментар, і які містили інтерв'ю людей з місця події. Студенти **ЕГ-1 і ЕГ-2** виконували додаткові групи вправ на формування і

розвиток метадискурсивних умінь. Домашнє завдання цього ступеню передбачало автономне читання статей відповідно до тематики сюжетів новин. На **просунутому ступені** студенти переглядали частини інформаційної програми каналів BBC та CNN у запису тривалістю до 15-ти хвилин. Домашнє завдання передбачало самостійний пошук і перегляд новин, а також підготовку доповіді щодо переглянутих сюжетів. На кожному із ступенів студенти виконували вправи, спрямовані на формування навичок та розвиток умінь в аудіюванні – розуміти загальний зміст повідомлення, розуміти основний зміст повідомлення та вилучати специфічну інформацію. В **ЕГ-1**, починаючи із першого заняття, студенти отримували завдання обговорити отриману із відеосюжету інформацію та частинами засвоювали мовленнєві формули, які використовуються під час обговорення почутого, в той час, як в **ЕГ-2 і ЕГ-3** завдання, спрямовані на розвиток умінь в обговоренні отриманої інформації, студенти отримували починаючи із середнього етапу.

Після завершення експериментального навчання ми провели *післяекспериментальний зріз*, завдання якого були аналогічні завданням передекспериментального зрізу. Наведемо результати післяекспериментального зрізу в таблицях 5 та 6.

Таблиця 5

*Середні показники рівня сформованості вмінь в аудіюванні
(післяекспериментальний зріз)*

Індекс групи	Бали за окремі уміння в аудіюванні			Бали за всі уміння	
	Уміння розуміти загальний зміст	Уміння розуміти повний зміст (вилучати деталі)	Уміння вилучати специфічну інформацію	Середній бал по групах	Середній коефіцієнт навченості
ЕГ1	12,1	14,5	4,3	31	0,86
ЕГ2	11,3	14,6	5,2	31,4	0,87
ЕГ 3	11,5	12,5	3,6	27,6	0,76
Максимальні показники	15	15	6	36	

Таблиця 6

Середні показники рівня сформованості вмінь в обговоренні отриманої з відеосюжету інформації (післяекспериментальний зріз)

Індекс групи	Змістовність	Комунікативна достатність	Зверненість	Ініціативність	Послідовність	Зв'язність	Повнота висловлювання	Правильність	Темп мовлення	Середній бал по групах	Середній коефіцієнт n-ті
ЕГ1	17,9	9,1	7,8	8,5	8,7	7,7	8,6	8,5	8,9	86	0,86
ЕГ2	17,2	8,07	6,6	7,8	7,5	7,4	7,7	7,5	8,3	78	0,78
ЕГ3	14,6	7,8	5,8	7,3	7,8	7	7,8	7,5	8,4	74	0,74
Максимальні показники	20	10	10	10	10	10	10	10	10	100	

Як видно з таблиць, застосування розробленої системи вправ з навчання аудіювання та обговорення АТН в обох експериментальних групах призвело до приросту рівня навичок та умінь студентів в аудіюванні та обговоренні АТН. Цей висновок базується на таких фактах. По-перше, в усіх експериментальних групах після проведення експериментального навчання студенти досягнули достатнього рівня навченості 0,7 за Безпальком. По-друге, значно підвищилися показники по всіх уміннях в аудіюванні, які ми ставили за мету розвивати під час експериментального навчання: В **ЕГ-1** із 0,53 до 0,86 (в 1,6 рази), в **ЕГ-2** з 0,54 до 0,87 (в 1,6 рази), в **ЕГ-3** з 0,53 до 0,76 в 1,4 рази).

Що стосується показників сформованості умінь студентів обговорювати отриману з відеосюжету інформацію, вони підвищилися у 1,4 рази в **ЕГ-1** – з 0,61 до 0,86; у **ЕГ-2** – у 1,3 рази – з 0,60 до 0,78; у **ЕГ-3** – у 1,2 рази – з 0,61 до 0,74.

Розглянемо результати експериментального навчання по горизонталі. З цією метою порівняємо ефективність двох методик з різними групами вправ на середньому ступені навчання аудіювання АТН. Як видно з таблиці 5, середній коефіцієнт навченості у студентів **ЕГ-1 і ЕГ-2**, яким, пропонувалися групи вправ на формування і розвиток метадискурсивних умінь, є вищим (0,86 і 0,87), ніж у студентів **ЕГ-3** (0,76). Це свідчить про позитивний вплив сформованості у студентів метадискурсивних умінь на рівень розуміння ними АТН. Але це стосується лише умінь розуміти повний зміст повідомлення, включаючи уміння вилучати деталі, й умінь розуміти і

вилучати специфічну інформацію з АТН. Щодо уміння розуміти загальний зміст повідомлення, то сформованість у студентів метадискурсивних умінь не впливає на зазначені вміння в аудіюванні АТН.

Таким чином можна зробити висновок про доцільність виконання студентами груп вправ на формування і розвиток метадискурсивних умінь у процесі навчання аудіювання АТН.

Щодо результатів другої частини післяекспериментального зрізу: перевірки сформованості умінь студентів в обговоренні АТН, необхідно зазначити, що спостерігався стабільний приріст результатів за всіма критеріями в усіх трьох експериментальних групах, а коефіцієнти навченості є вищими за достатній 0,7. Отже можна стверджувати, що після проведеного експериментального навчання висловлювання учасників експерименту цілком відповідали змісту відеоповідомлення (приріст в ЕГ-1 у 1,3 рази, в ЕГ-2 – у 1,4 рази, в ЕГ-3 – у 1,2 рази) і були комунікативно достатніми (приріст в ЕГ-1 у 1,2 рази, в ЕГ-2 – у 1,1 рази, в ЕГ-3 – у 1,2 рази); студенти доцільно використовували необхідні засоби міжфразового зв'язку і адекватні паралінгвістичні засоби (приріст за критерієм “зверненість” в ЕГ-1 у 2,6 рази, в ЕГ-2 – у 2,2 рази, в ЕГ-3 – у 3,6 рази), а також ініціативні репліки (приріст за критерієм “ініціативність” в ЕГ-1 у 1,6 разів, в ЕГ-2 – у 1,4 рази, в ЕГ-3 – у 1,1 рази); мовлення студентів було також більш зв'язним (приріст в ЕГ-1 у 1,8 рази, в ЕГ-2 – у 1,4 рази, в ЕГ-3 – у 1,4 рази), повним (приріст в ЕГ-1 у 1,2 рази, в ЕГ-2 – у 1,1 рази, в ЕГ-3 – у 1,08 рази) і послідовним (приріст в ЕГ-1 у 1,3 рази, в ЕГ-2 – у 1,1 рази, в ЕГ-3 – у 1,2 рази); покращилися і показники за такими критеріями, як правильність мовлення (приріст в ЕГ-1 у 1,16 рази, в ЕГ-2 – у 1,04 рази, в ЕГ-3 – у 1,07 рази) і темп мовлення (приріст в ЕГ-1 у 1,1 рази, в ЕГ-2 – у 1,06 рази, в ЕГ-3 – у 1,03 рази). Проте студенти ЕГ-1, які почали обговорювати одержану з АТН інформацію з початкового ступеня, мають вищі показники, ніж студенти ЕГ-2 і ЕГ-3, у яких ми почали формувати вміння в обговоренні інформації з АТН пізніше – на середньому ступені навчання аудіювання АТН.

Отже, результати проведеного експерименту свідчать про найбільшу ефективність варіанту А розробленої методики з навчання аудіювання АТН. Студенти ЕГ1, які навчались за варіантом А, досягли найкращих результатів сформованості умінь як в аудіюванні, так і в обговоренні АТН. Таким чином, ми підтвердили доцільність виконання студентами груп вправ на формування і розвиток метадискурсивних умінь у процесі навчання аудіювання АТН та виявили, що найбільш оптимальним ступенем для навчання студентів обговорення інформації, одержаної з АТН, є

початковий ступінь навчання аудіювання АТН.

Використана література:

1. Беспалько В. И. Опыт разработки и использования критериев качества усвоения знаний // Советская педагогика. – 1968. – № 4. – С. 52-69.
2. Бориско Н. Ф. Критерії оцінки усного монологічного висловлювання в процесі навчання іноземної мови інтенсивним методом // Методика викладання іноземних мов. – 1988. – Вип. 17. – С. 46-50.
3. Гальскова Н. Д., Гез Н. И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : учеб. пособие для студ., обучающихся по спец. “Теория и методика преподавания иностранных языков и культур”. – 5-е изд., стер. – М. : Академия, 2008. – 334 с.
4. Гордєєва А. Й. Навчання страхокласників загальноосвітньої школи обговорення проблем англійською мовою у процесі міжкультурного спілкування: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Гордєєва Анжела Йосипівна. – К., 2004. – 254 с.
5. Гурвич П. Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков. – Владимир : Изд-во Владимирского пед. ин-та, 1980. – 103 с.
6. Квасова О. Г. Основы тестування іншомовних навичок і вмінь : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К. : Ленвіт, 2009. – 119с.
7. Мецанова Н. Ф. Методика обучения иностранным языкам. Языковая педагогика в схемах и таблицах. Тема: Методика обучения аудированию // Методические тетради. – М. : Еврошкола, 2004. – 40 с.
8. Петрачук О. П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загально-освітній школі : монографія. – К. : Вид. центр. КДЛУ, 1999. – 261 с.
9. Шипица Л. В. Контроль устной речи. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1985. – 88 с.
10. Штульман Э. А. Теоретические основы организации научно-экспериментального исследования // Иностр. языки в школе. – 1989. – № 1. – С. 42-47.
11. Wilson JJ. How to teach listening. – Pearson Education limited 2008. – 192 p.

Викович Р. И. Экспериментальная проверка эффективности методики обучения студентов языковых специальностей аудированию англоязычных теленовостей.

В статье описаны фазы проведения эксперимента, определены цели эксперимента, сформулированы рабочие гипотезы, определены критерии для оценки уровня сформированности умений в аудировании и обсуждении АТН. Автором описан ход проведения экспериментального обучения, приведены результаты пред- и послеэкспериментального срезов.

Ключевые слова: эксперимент, критерии оценивания, пред- и послеэкспериментальный срез.

VIKOVYCH R. Verification study of teaching listening comprehension of TV news in English to students of higher linguistic school.

The article presents the stages of an experimental study, its aims, hypotheses and criteria for assessing students' skills in listening and discussion of TV news in English. The author describes the verification process and provides samples and the data of diagnostic and achievement tests.

Keywords: experiment, criteria for assessment, diagnostic and achievement tests.